

ใบความรู้ที่ ๙ เรื่อง เอลนีโญ ลานีญา และภัยพิบัติในยุโรป

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ทวีปยุโรป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง เอลนีโญ ลานีญา ในยุโรปเกิดจากอะไร ผลคืออะไร ป้องกันรับมืออย่างไร (๑)

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รหัสวิชา ส๒๒๑๐๓ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ปรากฏการณ์เอลนีโญ

เกิดจากกระแสลมมีกำลังอ่อนและเปลี่ยนทิศทางพัดจากด้านตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิกไปด้านตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิก ทำให้กระแสน้ำอุ่นไหล ไปยังทวีปอเมริกาใต้แทน ด้วยเหตุนี้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และออสเตรเลียขาดฝนและเกิดความแห้งแล้ง แต่ชายฝั่งของทวีปอเมริกาใต้กลับมีฝนตก เพิ่มขึ้น

ปรากฏการณ์ลานีญา

เกิดจากกระแสลมพัดจากด้านตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิกมายังด้านตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิกตามเดิม แต่กระแสน้ำมีความรุนแรงมากกว่าปกติ ทำให้กระแสน้ำอุ่นไหลมายังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น ส่งผลให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และออสเตรเลียมีระดับน้ำทะเลสูงขึ้น และฝนตกหนักมากกว่าปกติ ในทางตรงข้ามก็เกิดภาวะความแห้งแล้ง

รูปแบบภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในยุโรป

๑. คลื่นความร้อนและไฟป่า มาเยือนยุโรปเร็วกว่าที่เคย ภูมิภาคต่าง ๆ ของกรีซ ไชปรัส ตุรกี และอิตาลี กำลังเผชิญกับความร้อนจัด โดยบางพื้นที่มีอุณหภูมิสูงกว่าค่าเฉลี่ยตามฤดูกาลถึง ๑๐ องศาเซลเซียส ทำให้มีผู้เสียชีวิตหลายราย มีนักท่องเที่ยวต่างชาติ ๖ คนถูกพบว่าเสียชีวิตในกรีซหลังจากออกไปเดินป่าในช่วงอากาศร้อนจัด และยังมีอีกหลายคนหายตัวไม่เมื่ออุณหภูมิที่ร้อนจัดเจอกับลมแรงทำให้เกิดไฟป่าใกล้ กรุงเอเธนส์ เมืองหลวงของกรีซ และในเขตอิซมีร์ของตุรกี ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องอพยพ ออกจากที่อยู่อาศัยของตน เมื่ออุณหภูมิที่ร้อนจัดเจอกับลมแรงทำให้เกิดไฟป่าใกล้กรุงเอเธนส์ เมืองหลวงของกรีซ และในเขตอิซมีร์ของตุรกี ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องอพยพออกจากที่อยู่อาศัยของตน

๒. ยุโรปเหนือเจอพายุและน้ำท่วม ทางตอนเหนือของอิตาลี เกิดน้ำท่วม พายุฝนฟ้าคะนอง และดินถล่ม สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน นักดับเพลิงชาวอิตาลีในแคว้นปีเยมอนเต ทางตอนเหนือของประเทศ เปิดเผยว่าตั้งแต่เข้าฤดูร้อนเป็นต้นมา พวกเขาได้ให้ความช่วยเหลือประชาชนไปแล้วประมาณ ๘๐ ครั้ง โดยสามารถอพยพผู้คนได้หลายสิบคน

๓. ยุโรปเจอวิกฤติสภาพอากาศสุดขีด ปรากฏการณ์สภาพภูมิอากาศเอลนีโญและลานีญาเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดสภาพอากาศสุดขีดในยุโรป ปัจจุบันโลกอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านระหว่างเอลนีโญและลานีญา ซึ่งในเวลานี้เป็นช่วงที่เอลนีโญคงมีอิทธิพล และทำให้อุณหภูมิสูงในมหาสมุทรและอากาศ ปรากฏการณ์ทั้งสองนี้สัมพันธ์กันและเกิด “โดมิโนเอฟเฟกต์” กล่าวคือ สภาพอากาศในที่หนึ่งสามารถเปลี่ยนสภาพอากาศในที่อื่นได้ ในบางพื้นที่อาจจะมีฝนตคน้อยลง แต่อีกที่อาจจะมีฝนมากกว่าเดิม นอกจากนี้ ยุโรปยังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในฐานะ “ทวีปที่ร้อนขึ้นเร็วที่สุด” สังเกตได้จากข้อมูลล่าสุดจากองค์การอุตุนิยมวิทยาโลก (WMO) และ Cms พบว่าอุณหภูมิดังกล่าวเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าของค่าเฉลี่ยทั่วโลกนับตั้งแต่ปี ๑๙๙๑ ภูมิภาคที่มีแนวโน้มจะได้รับผลกระทบหนักขึ้นจากสภาพอากาศสุดขีดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากที่สุดคือ ยุโรปใต้ เช่น สเปน อิตาลี กรีซ ที่ถือว่าเป็นแหล่งผลิตอาหารของยุโรป ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาด้านราคาอาหารและความพร้อมจำหน่ายมากขึ้น ทั้ง WMO และ Cms ต่างเตือนว่า ยุโรปจำเป็นต้องดำเนินการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและดำเนินการเปลี่ยนผ่านจากเชื้อเพลิงฟอสซิลให้รวดเร็วกว่านี้

ตัวอย่างการรับมือในยุโรป

๑. แนวทางการจัดการภัยพิบัติจากคลื่นความร้อน การนำเทคโนโลยีสะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ เช่น ในสหราชอาณาจักร ออกมาตรการให้มีการติดตั้งเทคโนโลยีเก็บกักคาร์บอนไว้ใต้ดินในโรงงานขนาดใหญ่ เพื่อลดแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ

๒. แนวทางการจัดการภัยพิบัติจากอุทกภัย การจัดตั้งหน่วยงานที่ทบทวนหน้าที่ในการบริหารจัดการด้านอุทกภัย เช่น ในฝรั่งเศสได้มีการตั้งศูนย์กลางด้านอุทกวิทยา และการสนับสนุนการพยากรณ์การเกิด น้ำท่วม เพื่อทำหน้าที่ในการเฝ้าระวังเขตลุ่มน้ำและเผยแพร่แผนที่แสดงการเฝ้าระวังอุทกภัย เอกสารข้อมูลต่าง ๆ แก่ประชาชน

๓. แนวทางการจัดการภัยพิบัติจากพายุ ติดตามสภาพอากาศ การก่อดั้วพายุและทิศทางการเคลื่อนที่ของพายุเพื่อประกาศเตือน ให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบและปฏิบัติตามคำแนะนำ

๔. แนวทางการจัดการภัยพิบัติจากไฟป่า โครงการป้องกันไฟป่าของมูลนิธิเปา กอสตา ชื่อ Goat Fire Brigades เป็นหน่วยป้องกันไฟป่าที่ใช้ฝูงแพะพันธุ์พื้นเมือง โดยให้ฝูงแพะเล็มหญ้าและพุ่มไม้ในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่า ซึ่งนอกจากจะช่วยกำจัดเชื้อเพลิงและเป็นการทำแนวกันไฟแล้วยังเปิดทางให้เจ้าหน้าที่เข้าถึงพื้นที่ป่าได้ง่าย